

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะจากการท่องเที่ยวริมโขงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขององค์กรท้องถิ่นบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลปากชม เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะของบ้านคกไผ่ และเพื่อพัฒนารูปแบบระบบการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของบ้านคกไผ่ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะจากการท่องเที่ยวริมโขงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขององค์กรท้องถิ่นบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชมมีการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน ดังต่อไปนี้

5.1.1 ข้อมูลจำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 18 คน และมีอายุตั้งแต่ 51-60 ปี จำนวน 11 คน และอยู่ในสถานภาพสมรส จำนวน 23 คน ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 17 คน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน 4-6 คน จำนวน 20 คน และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นคนในพื้นที่ชุมชน คกไผ่ ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย จำนวน 23 คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 26 คน และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนอยู่ที่ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 22 คน และมีพื้นที่บริเวณที่อยู่อาศัย 1-2 งาน จำนวน 13 คน

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในของชุมชนบ้านคกไผ่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่ได้ความรู้มาจากทางผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 และส่วนใหญ่จะมีความรู้ในเรื่องของขยะมูลฝอยแบ่งได้ 4 ประเภท ประกอบด้วย ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 93.33 ในส่วนของด้านที่กลุ่มเป้าหมายยังไม่มีความรู้ในเรื่องที่มากที่สุดคือถังขยะสีน้ำเงินใช้รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและพอลิเอทิลีนที่เปื้อนอาหาร จำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ 53.33

5.1.3 ความพึงพอใจของประชาชนและรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของบ้านคกไผ่ พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านอุปกรณ์และยานพาหนะโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผลการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนและรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของบ้านคกไผ่ ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ความพึงพอใจของประชาชนและรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของบ้านคกไผ่ อยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านสิ่งสนับสนุน ด้านอุปกรณ์และยานพาหนะ และด้านเจ้าหน้าที่

5.1.4 รูปแบบและพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของบ้านคกไผ่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน ส่วนใหญ่มักจะนำขยะมูลฝอยมาจากตลาดสดเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากสะดวกต่อการใช้ชีวิตประจำวันในปัจจุบัน จำนวน 14 คน มักมีปริมาณขยะประเภทขยะทั่วไป จำนวน 24 คน ส่วนใหญ่มีการใช้ภาชนะในการรองรับขยะเป็นรูปแบบถังขยะแบบยางรถ จำนวน 19 คน มีการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในการคัดแยกขยะรีไซเคิลไปขาย จำนวน 15 คน ส่วนใหญ่มีการนำขยะมาใช้ประโยชน์มากที่สุด คือ การหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) จำนวน 15 คน ได้รับภาชนะที่ใช้ในการรองรับขยะมาจากทางเทศบาลหรือทางหน่วยงาน อปท. จัดให้ จำนวน 28 คน ส่วนใหญ่ได้ทิ้งขยะไว้ที่ถังหน้าบ้านก่อนที่จะถูกนำไปกำจัด จำนวน 28 คน ทางเทศบาลมารับไปกำจัด จำนวน 29 คน และส่วนใหญ่มักมีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นต่อวันมากที่สุด อยู่ที่คือ น้อยกว่า 1 กิโลกรัม/วัน จำนวน 12 คน

5.1.5 ความคิดเห็นในเรื่องการจัดการขยะจากการท่องเที่ยวริมโขงของชุมชนบ้านคกไผ่ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในเรื่อง ความคิดเห็นในเรื่องการจัดการขยะจากการท่องเที่ยวริมโขงของชุมชนบ้านคกไผ่ โดยทำการสัมภาษณ์ใช้ข้อมูลในการสอบถามทั้งหมด 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 สถานการณ์ในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน พบว่า ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนบ้านคกไผ่ จากเดิมที่มีสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ภูเขาฮ่อ และด่านพรมแดนไทย-ลาว จะมีการเปิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่คือ แหล่งท่องเที่ยวสองแผ่นดินและทางชุมชนได้มีกลุ่มแม่บ้านทำผลิตภัณฑ์จากมะม่วงเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์จากชุมชนบ้านคกไผ่ จากที่ได้สอบถามทางซุ้มอาหารของหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนและประชาชน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาส่วนมากจะขับรถผ่านจากการทำธุระ และจะแวะเข้ามารับประทานอาหารที่ซุ้มอาหาร และจะมีนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติมาท่องเที่ยวมากในช่วงเดือนพฤศจิกายน-เดือนกุมภาพันธ์

ประเด็นที่ 2 ความรู้/ความเข้าใจในการลดใช้ถุงพลาสติก พบว่า มีการรณรงค์การลดใช้ถุงพลาสติกพลาสติก คือยกตัวอย่าง เช่น การนำกะละมาพร้าวมาใส่ขนมไทยโบราณ ส่วนมากคนในชุมชนจะเคยได้ยินจากโทรทัศน์ แต่ไม่เคยนำมาทำใส่ผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน และการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกพบว่าคนในชุมชนก็ได้ยินมา และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน และการนำไปตองจากใบกล้วยมาใส่แทนภาชนะหรือถุงพลาสติก พบว่าภายในชุมชนได้มีการนำไปตองมาใส่ขนม และนำมาใช้ในการห่อบรรจุอาหารแทนโฟม

ประเด็นที่ 3 ความสนใจ/ความต้องการที่จะทำป้ายสื่อ และตะแกรงแยกประเภทขยะ พบว่าชุมชนบ้านคกไฟได้มีแหล่งท่องเที่ยว และได้มีการทำผลิตภัณฑ์ภายในชุมชน แต่ยังไม่มีการทำสื่อประชาสัมพันธ์ในเพจ และจำนวนถังขยะมีไม่เพียงพอ แม่ค้า ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชนได้เสนอและมีความสนใจที่จะทำตะแกรงในการคัดแยกประเภทขยะ และประสี้อต่างๆโดยให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการคัดแยกกับคนในชุมชน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการขยะจากการท่องเที่ยวริมโขงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขององค์กรท้องถิ่นบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย สามารถจำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของขยะมูลฝอยของกลุ่มตัวอย่าง ที่หมู่บ้านคกไฟ หมู่ที่ 6 องค์กรบริหารส่วนตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากจะมีความรู้ในเรื่องของขยะมูลฝอยแบ่งได้ 4 ประเภท ประกอบด้วย ขยะเปียก ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป ขยะอันตราย (ขยะอันตรายแบ่งได้อีก 2 ประเภท คือ ขยะมีพิษ และ ขยะติดเชื้อ) ในส่วนของด้านที่กลุ่มเป้าหมายยังไม่มีความรู้ ในเรื่องทีมากที่สุดคือถังขยะสีน้ำเงินใช้รองรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษและไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟมและพอลิเอทิลีนที่เปื้อนอาหาร 2) ความพึงพอใจของประชาชนและรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของบ้านคกไฟ และรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนของบ้านคกไฟ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดยด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ด้านสิ่งสนับสนุน มีค่าเฉลี่ย 3.97 ด้านอุปกรณ์และยานพาหนะ มีค่าเฉลี่ย 3.72 และด้านเจ้าหน้าที่ มีค่าเฉลี่ย 3.66 ตามลำดับ ดังนั้นในด้านของความพึงพอใจกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านของสิ่งสนับสนุนมากที่สุด และจากการทดลองการคัดแยกขยะของนักท่องเที่ยวและประชาชนบ้านคกไฟ ปรากฏว่าส่วนมากนักท่องเที่ยวมีการทิ้งผิด ไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และกลุ่มแม่บ้านไม่ให้ข้อมูล เพราะไม่มีข้อมูล โดย 1 เดือนต่อมาจึงได้เพิ่มอุปกรณ์ตัวช่วยเข้า คือ ถังดำ ป้ายอะคริลิก และการทำแบบสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว

จากข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิชัย วรชัชฌพงษ์ (2560) การศึกษานี้มี เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และกระบวนการเสวนากลุ่ม โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลดงมะดะ คือสภาพชุมชนแบบกึ่งเมือง - กึ่งชนบท ที่มีการขยายตัวของความเจริญทางเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชนทำให้ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น และทางเทศบาลยังไม่มีรูปแบบการบริหารจัดการขยะในชุมชนที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพราะปัญหาด้านงบประมาณ และการบริหารงานของทางเทศบาลที่ขาดการประสานงานที่ชัดเจนกับผู้นำชุมชนทำให้ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะ ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะในชุมชน เช่น ไม่คัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้งซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการจัดอบรมความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย เช่น สาธิตการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทให้ถูกวิธี มีการสาธิตการนำมูลฝอยมาใช้ประโยชน์หรือสร้างรายได้
2. ควรมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในการทิ้งขยะ โดยมีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ แผ่นพับ ป้ายให้ความรู้ในจุดการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่บริการนักท่องเที่ยว
3. ควรมีการจัดการกรรมเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เช่น มีการนำขวดน้ำพลาสติกมาแลกเครื่องดื่ม อาทิ น้ำสมุนไพรคนในชุมชนผลิต

5.3.2 ข้อเสนอแนะงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรให้ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อทำการปฏิบัติ ให้นักท่องเที่ยวที่มาได้เยี่ยมชมได้เห็นแนวทางในการจัดการขยะ
2. ควรศึกษาโดยการให้นักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม อาทิ นำขยะมาสร้างชิ้นงาน
3. ในการวิจัยครั้งต่อไปอยากให้ศึกษาเกี่ยวกับการต่อยอดในเรื่องการจัดการขยะ โดยให้มีการจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทดลองปฏิบัติจริง และยังสามารถสร้างเป็นแหล่งเรียนรู้แก่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม